

**„Aș putea scrie poezie chiar și în deșert, oricând,
pentru că simt în mine flori înmugurind,
în orice moment”**

– Convorbire cu poetul **MENOTTI LERRO** –

Considerat unul dintre cei mai importanți poeți contemporani din Europa modernă, datorită prolificității și calității textelor sale, (conform schiței biografice din volumul *Poeme alese*), Menotti Lerro s-a născut la Omignano, o comună din provincia Salerno, în regiunea Campania, din sudul Italiei. A publicat 14 volume de poezie (ultimul apărut în ianuarie 2016, *Pane e Zucchero*, Editura Ladolfi), mai multe cărți de proză, eseuri, teatru ș.a. A debutat în 2003 cu volumul de versuri *Ceppi incerti* (publicat la Florența pentru celebrul Caffè Letterario Giubbe Rosse). Operele sale au fost bine primite atât în țară, cât și peste hotare (în Anglia i-a fost dedicat în 2011 volumul *The Poetry of Menotti Lerro* editat de Andrew Mangham de la Universitatea din Reading).

L-am întâlnit pentru prima oară la o serată literară organizată de Centrul Cultural Italo-Român din Milano la Consulatul General al României, cu ocazia Zilei Mondiale a Poeziei. Dialogul început atunci a dus la publicarea unor poezii ale sale în revista „Poezia”, numărul de iarnă 2015. Volumul său *Poeme alese*, ediție bilingvă română-engleză, apărut în Italia, la Genesi Editrice, în 2013, va fi prezentat în revista „Convorbiri literare”. Dialogul nostru, rămîne deschis și va fi prezentat în curînd cititorilor revistei. Deocamdată redăm în cele ce urmează fragmente din interviul acordat.

Marius Chelaru: Menotti Lerro, cînd ne-am cunoscut, la Milano, am amintit și despre romanul tău *Augusto Orrel: Memorie d'Orrore e Poesia/ Augusto Orrel: amintiri de groază și poezie*, apărut în 2007, și despre amprenta biograficului din paginile acestuia (am în vedere și cărțile tale *The Body between Autobiography and Autobiographical Novel* și *L'io Lirico nella poesia autobiografica* dar și *Raccontarsi in versi. La poesia autobiografica in Inghilterra e Spagna, 1950-80*). Apoi, scrii într-un poem: „Copilăria a fost prea scurtă./ O fugă peste cîmp,/ o numărătoare inversă.” Așadar, să vorbim despre anii de început, de familie, de locurile natale, de Salerno, cum ai ajuns la primul poem!

Menotti Lerro: Iubesc mult poezia lirică. Poate pentru că viața mea personală o cere. Aceasta nu înseamnă, însă, că orice compoziție a mea e autobiografică. Dar aș putea spune că jumătate din ea a fost, pînă acum. *Buturugi incerte* a fost prima mea poezie, scrisă la 16 ani, într-o zi cînd, dintr-o dată, mi-am dat seama că pentru a conserva emoția minunată de dureroasă pe care o simțeam în acel moment, trebuia să o scriu și că doar rafinamentul unui vers ales ar fi putut cînt de cînt ocroti acel ceva care n-aș fi vrut să se risipească precum imaginile create în fața mea de fumul din sobă... Și, de fapt, e de ajuns să îmi amintesc, recitind versurile în minte, ca acum, ca să văd și să simt din nou totul... Și totuși, chiar dacă pare ieri, au trecut de atunci 20 de ani. Ce minune! Iată, poate la asta, printre altele, poate servi poezia și arta, în general.

M.C.: „*Oglinda apei este noroiul*”... „*Oglinda ne ia prin surprindere/ Îmbătrînim pe jumătate afundați/ în rîurile noastre*”... Cum se vede prin „oglindea” poeziei omul/ eul/ lumea de astăzi? Și cum privește poezia prin „oglindea” lumii”? Cum se vede pe sine Menotti Lerro prin oglinda „poeziei” și prin cea a lumii?

M.L.: Sînt un visător, dar și un om cu foarte mult simț practic. Nu împlător am făcut studiile liceale de construcții. Apoi chemarea poeziei, a literaturii, a limbilor străine, ca și dorința mea nemărginită de a-mi pune la încercare forțele, m-au făcut să îmi schimb complet orientarea și așa am pornit pe lungul drum al artelor și materiilor umaniste. Nu am uitat însă ce înseamnă să trasezi o linie dreaptă, cel de-al doilea principiu al termodinamicii, condiția de maximă stabilitate a configurației de „octet”, calcularea timpilor de parcurgere a distanțelor ori cum să înalți/ să dărîmi un zid...

Mă simt, așadar, ca făcînd parte din lumea concretă - cea care călătorește uneori pe căi periculoase datorită ignoranței umane și a tot ce ține de ea - dar și din cea a poeziei, care parcurge un drum anevoios din cauza prea multor personaje ambigue, care nu au nimic de a face cu ea, dar care o perturbă și o sufocă, vrînd să se impună cu orice preț, anihilînd în acest fel, cu forța, pe acei puțini la număr poeți adevărați care, din fire, nu au chef să lupte în bătălii aparent sterile (și cînt greșesc!).

Mașina umană mă fascinează mai mult decît o rachetă cosmică

M.C.: În poemele tale omul este ca un „loc de povestit”, dar și de descoperit, continuu, cu sentimentele, cu mișcările, alegerile sale, tot cu „defecțiunile” și impactul acesta asupra celorlalți. „Una din particularitățile mele este că am întotdeauna inspirație”, spui la un moment dat ca răspuns la o întrebare ce ți-a fost pusă la înfîlnirea de la consulatul român. Autobiografia dar și viața, așa cum este ea, cu diversitatea pe care o oferă oamenii par să fie unul din izvoarele tale de inspirație. Celălalt însă mi se pare înlăuntrul tău, felul în care cerni toate acestea.

M.L.: Da, mașina umană mă fascinează mai mult decât o rachetă cosmică. De la frumusețe la decădere, de la filozofie la defectele comunicației, de la îmbrăcăminte la suflet, de mai avem unul cumva. E captivant să descrii toate astea, să îți imaginezi ce mecanisme ne mișcă pe noi și universul „nostru”. Mai trebuie să spun că este ceva înăuntrul meu pe care îl simt ca pe un flux de neoprit, ceva special, în stare să-mi curețe arterele de toate reziduurile. Aș putea scrie poezie chiar și în deșert, oricând, pentru că simt în mine flori înmugurind, în orice moment, uneori părînd a fi niște lalele negre. O dată am scris așa: „Mintea îmi este un cimitir: florile zac alături de morți.”.

M.C.: *Și, legat de asta, ai „subiecte” care te atrag în mod special, teme care îți par mai aproape de sufletul tău? Cînd începi să lucrezi o faci ca urmare a inspirației sau/ și în urma unor gânduri care te duc cumva la un anume tip de planificare?*

M.L.: Cum spuneam, pentru mine inspirația e neîntreruptă. Cînd învățam trebuia să fac eforturi să mă concentrez asupra studiului, altfel aș fi dedicat zile întregi scrisului creativ. Îmi amintesc, spre exemplu, că de multe ori îmi veneau în minte versuri care îmi păreau atît de frumoase, dar nu mă ridicam din pat să le scriu. Îmi spuneam: ce păcat că acest vers, ajuns la mine în acest moment, este destinat să cadă uitării... și de multe ori se întîmpla chiar așa, pentru că în ziua următoare, mai totdeauna, în ciuda speranțelor, totul dispărea... Dar știam că alte flori ale minții urmau să apară cît de curînd, ceea ce mă făcea să nu sufăr excesiv pentru acea pierdere...

M.C.: *I Poeti Senza Cielo/ „Poeții fără cer”. Vrei te rog să detaliezi puțin conceptul dar și tot ce înseamnă asta, de la început, pînă la toate reverberațiile avute?*

M.L.: Baudelaire, cînd vorbea despre un albatros care nu știa să meargă, descria nemaipomenit figura „poetului fără cer”. O ființă divină care are nevoie de spații ample pentru a se putea exprima și a-și arăta măreția, dar care, coborît pe pămînt, devine neîndemînic, pentru că e atît de dificil să rămîi lumină cînd te învăluie întunericul. Poetul, artistul în general, este după mine o ființă superioară, care a suferit într-o mai mică măsură în urma procesului degenerativ început, ca să o spunem creștinește, odată cu alungarea oamenilor din paradisul terestru... Problema lui cea mai mare este legată de societatea consumistică, bazată pe aparențe, în care evident nu îi este simplu să-și găsească un loc potrivit. Poetul ar trebui să trăiască din poezie, din artă, să fie susținut de Stat și de ceilalți oameni, deoarece reprezintă o figură care trebuie păstrată și de la care ai ce învăța. În schimb, ca urmare a forței și mai apoi a degenerării mișcării Romantismului, s-a ajuns la crearea unui profil neînsemnat și înstrăinat.

Mi-am construit viața exact așa cum am dorit

M.C.: Te-ai specializat în limba, cultura și literatura engleză, dar ai predat și limba și literatura spaniolă. Viața te-a „împins” în aceste „direcții”, sau atracția a venit ca urmare a lecturilor ori a altor factori?

M.L.: Mi-am construit viața exact așa cum am dorit. La 18 ani aveam deja clar în minte tot proiectul pentru următorii 20 de ani. Un gând ascuns: să scriu toate cărțile pe care le aveam deja în mine și pe cele care urmau să vină, pe rând, să urmez studiile și într-o zi să ajung profesor universitar. Mă simțeam în stare și cred că am făcut-o. Și trebuie să spun că ar fi fost chiar mai simplu într-o țară meritocratică și nu într-una sfîșiată de invidie. Dar, de multe ori, pot să spun că, în mod paradoxal, răutatea umană mi-a dat mai multă forță...

M.C.: Ai o experiență interesantă de viață, de jurnalist la *Il Salernitano* și de colaborator la Editura *Mondadori*. Sînt slujbe care îți oferă, fiecare în felul ei, o cheie spre un tip de înțelegere a lumii. Care dintre „chei” a fost mai aproape de sufletul tău?

M.L.: În ambele cazuri eram foarte tînăr. Am început colaborarea la „Il Salernitano” la 20 de ani și a fost o experiență formativă importantă, mai ales că a durat mulți ani. Am amintiri de neuitat. Scriam despre cultură, politică, actualitate. Mă entuziasmam mult și, printre altele, redactorul șef mă lăsa să scriu ceea ce vroiam și să merg unde voiam. Petreceam uneori zile și seri în redacție, ceea ce era foarte stimulant. Acea activitate se potrivea perfect cu modul meu de a fi, mi-a întărit autostima. La fel de importantă și intensă a fost și experiența la *Mondadori*. Dar eram încă tînăr și visam să îmi continui studiile și să ajung profesor. Așa că am renunțat în scurt timp. Dar, repet, mi-a lăsat un important bagaj formativ, mai ales în a înțelege ce este o carte în materialitatea sa, în amplasarea ei în spațiu, cum se promovează un produs editorial, etc. Mi-am putut da seama ce se află cu adevărat în spatele unei cărți sau unui autor și cum poate uneori să fie îmbunătățit substanțial un text datorită unor mari profesioniști. Adevărul despre un autor, o carte, poezie, literatură și artă este dificil de înțeles și de pătruns... diferă mult în funcție de punctul de vedere, care determină viziunea subiectivă și univocă.

M.C.: Sînt și „capitole” mai aparte în viața ta: profesor pentru studenții cu nevoi speciale și interpret la un dialog internațional inter-țări legat de *Committee on the Rights of the Child (CRC)*. Vrei te rog să ne vorbești despre aceste experiențe?

M.L.: Sînt încîntat de această întrebare. Mai ales în ce privește experiența de asistență în institute liceale. Îmi fusese dată posibilitatea de a începe un doctorat, dar nu știam încă răspunsul la cererea de bursă de studiu, așa că, între timp, am acceptat o supleanță la Vercelli pentru a mă putea descurca din punct de vedere economic. Anul acela am înțeles ce minunat e să predai în acest cadru, că cei cu dizabilități au și sînt în stare să dăruiască și

celorlalți atîta dulceață, inteligență și frumusețe. Orice profesor ar trebui să facă o astfel de experiență cel puțin un an. Te formează profesional, deschizîndu-ți porțile unei lumi uimitoare. Experiența de la Geneva, în schimb, a durat cîteva zile. În calitate de traducător am acompaniat-o pe ambasadoarea italiană pentru drepturile copilului la o conferință la sediul ONU. A fost o experiență încîntătoare și, în același timp, distractivă, dat fiind că nu era o activitate pe linia pregătirii mele profesionale.

M.C.: Lucrurile s-au schimbat mult după 1989 în Europa. Acum mulți români sînt în Italia. De altfel, ne-am întîlnit la o seară a poeziei române și am înțeles că ai cunoștințe legate de literatura noastră. Cum „se văd” literatura/cultura/ poezia română în Italia, în opinia ta, este România cunoscută și astfel?

M.L.: România are o importantă cultură literară. Dacă e să ne referim la cea contemporană, Marin Preda cu scrierile sale care își trag seva din rădăcinile rurale și din cotidian, dar și, de exemplu, Mircea Dinescu ori Marin Sorescu, pe care îi apreciez. Este o umanitate puternică și impresionantă în acești artiști, o dorință de a salva și de a-și afirma propria identitate, propriul folclor, propriul drapel, chiar în condiții de dizidență și de luptă. Pe urmă, cînd mă gîndesc la România nu pot să nu citez locurile și atmosfera create, chiar dacă zugrăvite de un irlandez, în jurul mitului principelui Vlad III al Valahiei (cunoscut sub numele de Dracula sau Vlad Țepeș), la dramatica lui poveste de dragoste, de durere, de oroare, de opoziție față de Biserică și la ale sale, uneori demențiale, legi și condamnări.

M.C.: Mulțumindu-ți pentru amabilitatea de a accepta să avem acest dialog, să încheiem cu proiectele tale, în speranța ca vom avea ocazia să ne mai întîlnim și cu alte prilejuri.

M.L.: Printre numeroasele mele proiecte de viitor se află texte de poezie și proză, ca și traducerea și punerea în scenă a primei mele piese de teatru intitulată *Donna Giovanna*. Versiunea în limba română a fost realizată de prietena noastră Florentina Niță, căreia îi mulțumim și pentru faptul că a intermediat acest dialog. Această nebună, înțeleaptă, minunată călătorie continuă... Vă mulțumesc!

Versiunea română. **Florentina NIȚĂ**

